

Ammattitarhaajien tapaaminen 24.10.2025

Yhteistyö ja kilpailun vähentäminen

Roope Kurki, Kannattavuutta Tuottajaorganisaatiosta- hanke

Euroopan unionin
osarahoittama

Kannattavuutta
tuottajaorganisaatiosta (KaTu)-
hanke

2025

Kannattavuutta tuottajaorganisaatiosta

Tavoitteet

- Vahvistaa maatalousyrittäjien tietoisuutta tuottajaorganisaatioista ja niiden mahdollisuuksista.
- Tuottajaorganisaatioihin syvennyttään lainsäädännön, markkinoiden, kokemusten ja yhteistyön näkökulmista.
- Tuotantosuuntaisten erityispiirteiden huomioiminen TO:n toiminnassa.
- Rohkaistaan tuottajaorganisaatioiden perustamiseen.

Tuottajaorganisaatio- nimike

Tuottajat

Yhteistyöorganisaation
perustaminen
(Oy, Osk, ry)

Tuottajaorganisaatio-
nimike

Mikä on tuottajaorganisaatio?

- ▶ Tuottajien perustamalle yhteistyöorganisaatiolle (Oy, Osk, Ry) haettava nimike
- ▶ Sallitaan tiettyjä poikkeuksia kilpailulaissa
- ▶ Mahdollistaa tuottajille neuvotteluaseman vahvistamisen elintarvikeketjussa
- ▶ TO mahdollistaa syvemmän tuottajien välisen yhteistyön, joka olisi muuten laitonta

Tuottajaorganisaatiot Suomessa

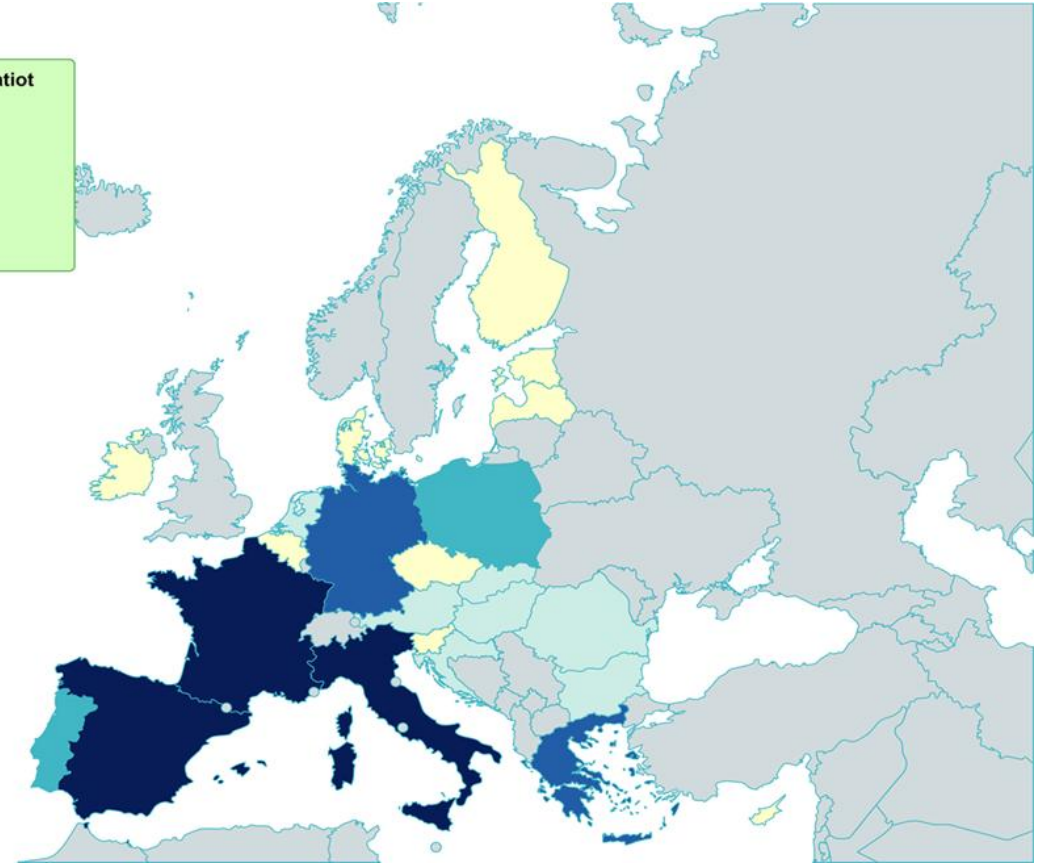
- Suomessa on tällä hetkellä 12 tuottajaorganisaatiota (10/2025)
- Vuodesta 2017 alkaen TO:ksi hakeutuminen on ollut mahdollista lähes kaikille maataloustuotteille

Hyväksytyt tuottajaorganisaatiot Suomessa:

Andelslaget Närpes Grönsaker (FI005)
Ålands Trädgårdshall Andelslag (FI006)
Leppävirran Marja Osuuskunta (FI008)
Vihannes-Laitila Oy (FI009)
Lounais-Suomen Lampurit ry (FI010)
Kieku Oy (FI011)
Potwell Oy (FI012)
Suomen Lammasosuuskunta (FI013)
Milkenture Oy (FI014)
ViljaTavastia osuuskunta (FI015)
Suomen Vilja-Aitta Oy (FI016)

Tuottajaorganisaatiot EU:ssa

- EU:ssa tuottajaorganisaatioita on yhteensä noin **2900**

7 Mille tuotteille hyväksynnän voi saada?

- Hyväksynnän voi saada lähes mille tahansa alkutuotannon tuotteelle
- Mehiläistuotealaan sisältyy seuraavat tuotteet →
 - Hunaja (mm. kennohunaja ja lajihunajat)
 - Syötävä kuningatarhyytelö ja kittivaha
 - Muu kuin syötä kuningatarhyytelö ja kittivaha
 - Siitepöly
 - Mehiläisvaha

Kilpailulaissa kielletyt kilpailunrajoitukset

- 1) joilla suoraan tai välillisesti vahvistetaan osto- tai myyntihintoja taikka muita kauppaehtoja;
- 2) joilla rajoitetaan tai valvotaan tuotantoa, markkinoita, teknistä kehitystä taikka investointeja;
- 3) joilla jaetaan markkinoita tai hankintalähteitä;
- 4) joiden mukaan eri kauppakumppaneiden samankaltaisiin suorituksiin sovelletaan erilaisia ehtoja siten, että kauppakumppanit asetetaan epäedulliseen kilpailuasemaan; tai
- 5) joiden mukaan sopimuksen syntymisen edellytykseksi asetetaan se, että sopimuspuoli hyväksyy lisäsuoritukset, joilla niiden luonteen vuoksi tai kauppatavan mukaan ei ole yhteyttä sopimuksen kohteeseen.

Poikkeus tuottajaorganisaatiolle

Kyseisiä kiellettyjä kilpailunrajoitussääntöjä ei sovelleta →

”Hyväksytyjen tuottajaorganisaatioiden sopimuksiin, päätöksiin ja yhdenmukaistettuihin menettelytapoihin, jotka koskevat maataloustuotteiden tuotantoa, myyntiä tai yhteisten varastointi-, käsittely- tai jalostuslaitosten käyttöä, ellei Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 39 artiklassa määrättyjen tavoitteiden saavuttaminen vaarannu” (1308/2013 209 Artikla)

Mitä tuottajaorganisaatio voi tehdä?

Hyväksyttynä tuottajaorganisaationa sen jäsenet voivat yhdessä sopia tuotantoansa koskevista ehdoista. Jäsenet voivat mm.

- Myydä ja markkinoida tuotantonsa yhdessä
- Sopia tuotantonsa myyntihinnan yhdessä
- Sopeuttaa tuotantonsa määrää ja laatua kysyntää vastaavaksi
- Mukauttaa kilpailukäyttäytymistä markkinoilla

Kilpailu- ja kuluttajaviraston mukaan nämä toimintatavat täyttävät **kartellin tunnusmerkit**, mutta hyväksytyille tuottajaorganisaatioille ne ovat sallittuja. Tästä syystä tuottajaorganisaatioita kuvataankin usein laillisiksi kartelleiksi.

Hunajantuottajan näkökulma

Hunajantuottajien välinen hintakilpailu on kovaa → markkinaosaaminen taas heikkoa

Suomessa ei ole yhtäkään mehiläistuotealan tuottajaorganisaatioita

Hunajantuottajien välisen kilpailun vähentäminen hyödyttää jokaista tarhaajaa

Hunaja ei tuotteena ole kotitalouksille suuren volyymin tuote → kuluttajan hintasensitiivisyys ei ole hunajan kohdalla niin merkittävää

	2021	2022	2023	2024	
Hunajan kotimaan tuotanto	3,1	3,3	1,8	2,3	milj. kg
Hunajan tuonti	1,9	1,9	2,0	2,0	milj. kg
Hunajan kokonaiskulutus	4,5	4,6	3,2	4,0	milj. kg
Omavaraisuusaste	69%	72%	56%	58%	

Lähde: SML materiaali

Yhteistyön eri tasot: Ilman yhteistä organisaatiota (oy, osk, ry)

13

► Tuotantopanosten osto

- Talviruokintasokerit
- Varroantorjunta
- Pakkaustarvikkeet

► Yhteiset laitteet

Tämä on sallittua ilman tuottajaorganisaatiostatusta

Kaikenlainen markkinointiyhteistyö on kielletty.

Yhteistyön eri tasot: yhteinen organisaatio, mutta ei TO- statusta

14

- Yhteinen organisaatio (esim. Ry, Osk, Oy)
- Tuotantopanosten osto
- Yhteiset laitteet
- Samat hyödyt jäsenille, mutta selkeä oma yksikkönsä jolla oma hallinto ja rahoituskanavat.
- Mahdollisuus ostaa palveluna “omalta yhtiöltä”

Edelleen kaikenlainen markkinointiyhteistyö on kielletty.

Yhteistyön eri tasot: Yhteistyön eri tasot: yhteinen organisaatio, jolla TO- status

15

- Kaikki aikaisemmin mainitut yhteistyöt mahdollisia
- Myös markkinointiyhteistyö (esim. yhteinen brändi, jakelukanavat, mainostus, yhteisesti sovittu hintataso, kilpailukäyttäytymisen yhdenmukaistaminen).

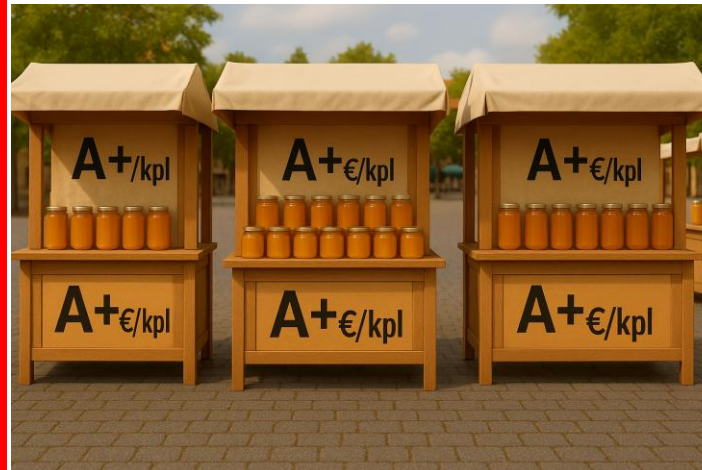
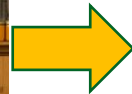
Kilpailun vähentäminen

Tuottajaorganisaatio mahdollistaa yhteisen hintatason määrittämisen. TO:n jäsenten välinen kilpailu poistuu → Kartelli

- Ilman TO- statusta KKV voisi määrätä sakon, joka on 10% yrityksen liikevaihdosta
- TO- statuksella toiminta on hyväksyttävää

Tavallinen kilpailutilanne.
Markkinointiyhteistyö kielletty

Yhtenäistetty hintataso. Edelleen itsenäiset toimijat.

Yhtenäistetty hintataso. Yhteinen markkinointiorganisaatio.

Vaatii tuottajaorganisaatiohyväksynnän ollakseen laillista!

Yhteistyö

Hyödyt laajempia kuin pelkät poikkeukset kilpailulainsäädännössä

- Tehokkuuden lisääminen
- Uudet markkinat → vienti
- Tasalaatuisuus

Suuruuden ekonomia = Mittakaavaedut

- Tuotantopanosten osto
- Tuotannon volyymi → vahvempi neuvotteluasema

Entä jos jotain sattuu?

Mehiläistarhaajat eivät ole suomessa lomitusjärjestelmän piirissä

- Kuka auttaa, jos sairastut, tai et muusta syystä voi suorittaa hoitotoimia?
- Mehiläistarhaajien yhteinen apurinki

- Vaatii toimiakseen selkeät ohjeet
 - Missä tarhat sijaitsevat?
 - Missä kalustoa säilytetään?

Yhteistyön haasteet

Yhteistyön vaikuttavuuden määrittävät jäsenet itse.

- Tuottajilta edellytetään yhteen hiileen puhaltamista
- Tuottajaorganisaatioyhteistyöltä edellytetään sitoutumista
- Tuottajaorganisaatio vaatii aikaa ja/tai rahaa

”Joutuu luopumaan vähän siitä omasta itsenäisyydestään, mutta se on aina kun oot jossain yhteistyössä tai tiimissä mukana, niin sun täytyy tehdä kompromisseja.”

”Kyllähän tämä lähtee siitä, että tehdään yhteistyötä, että jos yhteistyö ei ole sitä mihin haluaa mennä, niin tämä on väärä osoite.”

Perustamisen edellytykset 1/2

Tuottajaorganisaatiostatuksen voi hakea rekisteröity yhteisö (Oy, Ry, Osk) joka →

- On perustettu tuottajajäsenten omasta aloitteesta
- Tuottajajäseniä vähintään 5 **tai** kaupan pidetyn tuotannon arvo yli 500 000€
- TO todella harjoittaa yhteisiä toimintoja jäsentensä hyödyksi (myynti, jalostus, panoshankinta...)
- Tuottajajäsenillä oltava organisaatiossa määräävä asema

Perustamisen edellytykset 2/2

- TO:lla tulee olla jäsentensä laatimat säännöt
 - Sääntöjen tulee kuitenkin täyttää tietyt vaatimukset
- TO:lla tulee olla selkeä päämäärä, johon tulee sisältyä vähintään yksi asetuksessa mainituista tavoitteista. Näitä ovat esim. →
 - Tuotannon suunnittelu ja mukauttaminen kysyntää vastaavaksi
 - Tuotteiden keskittäminen
 - Tuotantokustannusten optimoiminen

Hallinnointi

Hallinnoinnin määrä riippuu yhteistyöorganisaation muodosta

- Ry, Oy, Osk yhteisömuotoihin liittyy lain edellyttämät kirjanpitovelvoitteet, säännöt ja kokoukset. *Osakeyhtiölaki, Yhdistyslaki, Osuuskuntalaki*

Tuottajaorganisaatio- nimikkeen myötä tulee velvoitteita

Tuottajaorganisaation on vuosittain ilmoitettava Ruokavirastolle (*Lomake 358*):

- Jäsenten määrä
- Kaupan pidetyn tuotannon edellisenä kalenterivuotena

Merkittävistä muutoksista toiminnassa tai rakenteessa on ilmoitettava välittömästi

Eri organisaatiomuotojen vertailu

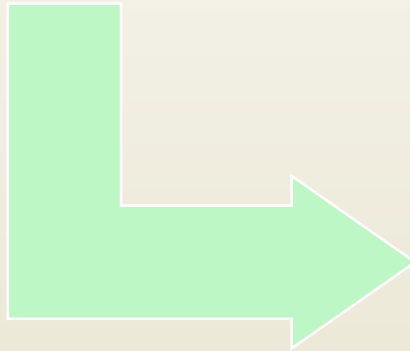
	Osakeyhtiö (Oy)	Osuuskunta (Osk)	Yhdistys (ry)
Tavoite	Voiton tuottaminen osakkeenomistajille	Jäsenten elinkeinon tukeminen	Aatteellinen tai yleishyödyllinen toiminta
Tulos / voitonjako	Osinko osakemäärän mukaan	Ylijäämää voidaan jakaa tietyin perustein jäsenille	Ei voitonjakoa jäsenille
Jäsenen vastuu	Rajattu: vain sijoitettu pääoma	Rajattu: vain osuusmaksu	Ei henkilökohtaista vastuuta
Päätöksenteko	Äänimäärä osakkeiden mukaan	Yksi ääni per jäsen	Yksi ääni per jäsen
Jäsenyys / omistajuus	Osakkeiden omistus	Jäsenyys osuuden kautta	Jäsenyys ei tarkoita omistajuutta
Sopii kun...	Halutaan houkutella pääomaa ja kasvaa	Halutaan tasa-arvoinen ja jäsenvetoinen rakenne	Ei tavoitella liiketoiminnallista voittoa

Perustaminen

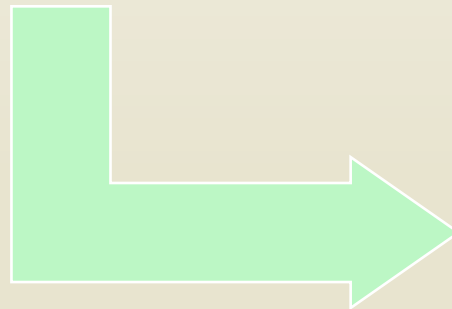
Mehiläistarhaaja

- Sama tuotantosuunta (tuote)
- Halu parantaa asemaansa
- Yhteistyökykyisyys

Organisaation
perustaminen
(Oy, Osk, ry)

- Organisaation sääntöjen laadinta
- Tuottajaorganisaation sääntöjen laadinta

Tuottajaorganisaatioksi
hakeutuminen

- Jäseniä oltava vähintään viisi tai
- Tuotannon arvon oltava yli 500 000€

Tuottajaorganisaation tukimahdollisuudet

Valmisteluraha (5 000€)

- Valmisteluraha voidaan hakea tuottajaorganisaation suunnittelun alkuvaiheessa.

Tuottajaorganisaatioiden edistämistuki (10% / 100 000€)

- Tuottajaorganisaation perustamisen osalta tuki voi olla 10% kaupan pidetyn tuotannon arvosta, kuitenkin max 100 000€/ vuosi.

Sallittu / kielletty yhteistyö

Toimenpide	Sallittu ilman TO- statusta	Sallittu TO:n sisällä
Markkinatilanteesta keskustelu julkisen tiedon perusteella	✓	✓
Tuotos ja satotasotietojen vaihtaminen	✓	✓
Tuotteiden hinnoitteluun ja siihen liittyvien tietojen jakaminen	✗	✓
Hinnanmuutosten ajoittaminen ja siihen liittyvien tietojen jakaminen	✗	✓
Kilpailukäyttäytymisen yhdenmukaistaminen	✗	✓
Liikesalaisuuksien tai yksittäisten sopimusten tietojen jakaminen	✗	✓

Lähde: TUOVI- hanke